

מצה שרויה

דיני מצה שרויה למחמירים בה ולמקילים בה, וההבדל בין שבעת ימים הראשונים של חג לאחרון של פסח.

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הק' זי"ע

הק' שלום יודא גראס

רב דקהל „מגן שאול“ דהאלמין ור"מ בישיבה וכולל „בית ישעיהו“
„מכון להוראה בשחיטות ובריקות“

בעהמ"ס: אפייית המצות השלם (י' חלקים); גירולי יהודה (על הלכות ציצית); שו"ת זבחו זבחי צדק (על הלכות שו"ב); חינוך ישראל סבא (מדרין לחינוך הבנים והבנות); מדרין לצניעות; מזוזת שלום (על הל' מזוזה); מנחת שלום (הדרכה לבשרות); מנחת יהודה, (על חומר איסור „חלב עכו"ם“ ו„סימילאק“); נפש ישעיהו (על מאכלות אסורות, ה"ח); קדושת ישראל (על הלכות יחוד); ושי"ס.

בלאמור הרה"ג הצ' מוהר"ר ישעיהו זאב גראס זצ"ל נכד השרף מסטרעליסק, ר' יעקב קאפיל חסיד, ט"ז, בית, תונייט, רשי"י, ולמעלה בקודש עד דוד המלך עה"ש.

— שנת תשל"ח —

— ברוקלין, יצ"ו —

— ההכנסה מוקדשת לטובת הישיבה והכולל —

מפתח לספר מצה שרויה

פרק א

1. דיני מצה שרויה – המכונה געבראָק"ט ג
2. מצה שרויה – באחרון של פסח ו
3. עוד בנידון אחרון של פסח ח
4. השמטה ט

ס פ ר

מצה שרויה

פרק א

ענף א

דיני מצה שרויה - המכונה געבראָק"ט

(א) עיין בשע"ת סימן ת"ס סעי' יו"ד דיש אנשי מעשה שמחמירין על עצמם ואין אוכלים בפסח שום מצה שרויה או מבושלת במים, משום שחוששין שמא נשאר בה מעט קמח שלא נילוש ויתחמץ עכשיו ע"י השרויה או הבישול, וכתב שם דאף המחמיר מהאי טעמא מ"מ א"צ להחמיר שלא לבשל מצה אפויה במים או במשקה אם נותן מיד לתוך פיו, משום דפשיטא דאין בזה שיעור להחמיץ כלל ומכש"כ לטבל בתוך יין שהוא מי פירות, וכן לעשות מקמח של מצה אפויה מיני טגון בשומן לבד שקורן חרעמזליך ודאי דשרי משום דשומן ודאי מי פירות הוא והרבה מקילין בכל ענין וס"ל שאין לחוש לזה רק בתוספת קמח בתוך העיסה באמצע הלישה הא בלא"ה לא חיישינן כלל שמא נשאר קמח שלא נילוש משום דאחזוקי איסורא לא מחזיקינן ע"כ.

(ב) ועיי"ש עוד שכתב דנראה לו להתחלת חומרא זו יצא ממה שהיו נוהגין לעשות על פסח מצות עבות הרבה אף שלא היו עבות טפח מ"מ היו עבות הרבה, ומהם הי' עושים הקמח לפסח ע"י גרירה בריב אייזין ובמצות עבות כאלה הוא מלתא דשכיחא טובא שנמצא בכמה מצות מהם שלא נאפו יפה באמצעותם כפי הצורך ולכן התחילו יראי ד' לפרוש מלאכול מה שנעשה ונתבשל מקמח מצה אפויה, אבל האידנא אתכשרא דרא ורובא דאינשי אין אופין מצות עבות כלל רק ריקים דקים והקמח ממצות אפיות נעשה ע"י שמייבשים אותם בתנור ואח"כ טוחנים אותם ברחיים או דוכים אותם במדוכה ובמצות כאלה אודא להו החששות הללו אם לא שניחוש שמא נשאר קמח בתוך העיסה הגדולה בשעת לישה בתוך האגן ולזה לא חששו ע"כ.

(ג) ועיי"ש עוד בהג"ה שבשע"ת הנ"ל שכתב דאף לפי החשש שחוששין שמא נשאר מעט קמח בשעת לישה מ"מ נראה דטפי יש להקל במצה שהיא כתושה וטחונה עד אשר דק מאשר נקיל במצה שהיא שרויה או מבושלת במים כמות שהיא משום דבמצה שרויה או מבושלת י"ל דהמעט קמח היה במקום אחד וכשבא עליו מים הוא נתחמץ במקומו, משא"כ כשמחזירה למכתשת ושוחקה הדק היטב עד אשר דק הדי אמרינן שבלי ספק אם המצא ימצא באחת מהם מעט

מצה שרויה

קמח הרי ע"י הכתישה הוא נעשה כאבק דק פורח ונבלל מאוד בין שאר הקמח שמן המצות הרבים שכוחשין ביחד עד שבודאי לא ימצא פירור מהקמח במקום אחר שיהא נופל עליו לומר שם חימוץ כלל, והדבר ברור שאף אם היה נשאר בעת לישה קורט של קמח בעין הרי הוא מתפרק ע"י הטחינה והכתישה ומתחלק לגרגרים דקים מן הדקים ומתערבים בתוך שיעור רב קמח כחוש ממצה אפויה והוא אחד מני אלף, ונראה בחוש ששנים או שלשה גרגרים דקים מקמח או אפילו יותר מעט אינם בכלל גדר חימוץ כלל ואע"פ דקפדינן על חימוץ בחטה שנמצאת במים אפילו אם היא חטה קטנה או חצי חטה מ"מ שאני התם שחלקי הפירורין הם דבוקים בטבע ואפשר שיקבלו טעם חימוץ, משא"כ גרגרי קמח המפוררים והמפוררים אחת הנה ואחת הנה הרי הדעת נותנת דבטילי לגמרי ואין בו כרי להחמיץ כלל.

וגם ברור לפענ"ד אשר במצה אפוי' וכחושה הנעשה ממצות שהם ריקין דקין אין לחוש בהם וכמו שאין חוששין לאכול המצה עצמה ואין חוששין לה שמא יש בתוכה מה שלא נאפה יפה ונתחמץ כמו כן אין לחוש ג"כ לשמא נשאר הקמח וכן יש רבים ושלימים שאוכלים גם ממצה שרויה ומבושלת אעפ"י שאינה כתישה וטחינה ויש להם על מה שיסמוכו על עמוד העולם החכם צבי ז"ל שסתר כל דברי המחמירים ואמר ע"ז שאין למנוע מלאכול שרויה ומבושלת משום שמחת יו"ט [כמבואר בשאילת יעב"ץ בשם אביו הח"צ הנ"ל] וכ"כ במור וקציעה שאין לחוש להמחמירין וראינו מחסידי עולם שאכלוהו עכ"ל המור וקציעה. אך מ"מ כל הרוצה לקדש את עצמו במותר לו שלא לאכול מצה שרויה או מבושלת אפילו טחינה וכתישה אין מזניחין אותו עכתו"ד השע"ת בהג"ה הנ"ל.

(ד) ועיי"ש עוד בשע"ת הנ"ל דמי שרוצה לנהוג שלא לאכול מצה שרויה או מבושלת טוב שיתנה בפירוש שאינו מקבל עליו שיעשה כן תדיר ורק באותו פעם או פעמים שירצה ולא לעולם, ואם לא התנה כן מתחלה ורוצה אח"כ לחזור בו ממנהגו עיי"ש בשע"ת שהוא כעין מסתפק בזה אם צריך לזה התרה דחרטה אם לא אמר מתחילה בפירוש שמקבל עליו שלא לאכול בשום פעם מצה שרויה ומבושלת.

(ה) וכ' במעדני שמואל דמוכח מדברי השע"ת הנ"ל כי לדעתו הוא חומרא יתירה מאוד לחוש במצה אפויה שלא לאוכלה שרויה ומבושלת משום שמא נשאר מעט קמח שלא נילוש יפה.

(ו) אבל בתשובת הרב הרש"ז סימן וא"ו כתב בדין זה דהמחמיר תע"ב ואיני מן המתמיהין לומר ע"ז שהוא חומרא בלא טעם כי טעמא רבה איכא במילתא ליהור מחשש איסור דאורייתא לפי דעת סמ"ק ורבינו ירוחם [והפר"ח פסק כמותם דבקמח שנקלה חיישינן שמא לא בשיל שפיר] והנה עינינו רואות בהרבה מצות שיש עליהם מעט קמח אחר אפייה וזה בא מחמת שהיתה העיסה קשה ולא נילושה יפה יפה [ומ"ש בט"ז בסוס"י תנ"ט דבריעבד אין לאסור היינו לאכול המצות לחודיהו אבל לשום אותם במרק מסתפק המג"א סוס"י תס"ג אפילו

לענין דיעבד] ולדעת הפר"ח שפסק כסמ"ק ורבינו ירוחם הנ"ל הרי אפילו בקמח שע"ג המצה נמי איכא למיחש אפילו בדיעבד ואף בהמג"א והפר"ח מיירי דוקא בקמח ממש שמערבים בידים מ"מ כיון שענינו דואות מצות הרבה שמצוי בהם קמח מעט הנראה לעין אחר אפייה א"א להכחיש החוש, ולדעת הרשד"ם המובא בפר"ח יש לאסור אפילו במעט קמח שע"פ המצה [ומה שלא הזכירו זה הפוסקים היינו משום שזה אינו מצוי כלל אלא בעיסה קשה שאינה נילושה יפה ובדורות הראשונים היו שוהין הרבה בלישה וגלגול עד שהיה נילוש יפה אלא שזה מקרוב ערך עשרים שנה או יותר נתפשטה והירות זו בישראל קדושים למהר מאוד מאוד בלישה ועי"ז אין לשין יפה יפה ולכן נמצא קמח מעט במצות של עיסה קשה כנראה בחוש למדקדקים באמת], והנה משהו קמח בעין שע"פ המצה למעלה שמתחמץ במרק כשמפררים את המצה לתוך המדק כנהוג בשבת יש בזה חשש איסור דאורייתא כי אין כאן תערובות כלל אבל המצה טחונה שעושים ממנה עגולים יש לזה דין תערובות וחלוי במחלוקת הפוסקים בדין תערובות יבש בלח אם מהני לו ביטול, ומ"מ אין למחות בהמון עם המקילים כיון שיש להם על מה שיסמוכו [היינו רש"י ורמב"ם דלא חיישי בקמח שנקלה דשמא לא בשיל שפיר] אבל לפי מה שכתב האריז"ל להחמיר כל החומרות בפסח הרי פשיטא שיש להחמיר כהרשד"ם המובא בפר"ח אך מ"מ ביו"ט אחרון המיקל משום שמחת יו"ט לא הפסיד וכמי פירות פשיטא דאין להחמיר כלל כל הפסח עכתו"ד דברי הרש"ז הנ"ל.

ז) ועי' בס' סמא דחיי (סי' י"ג ו' ח' ט') והיוצא משם גם מאן דמחמיר שלא לשרות או לבשל מצה בפסח אפי' במי פירות ג"כ לא משתבש, ואפי' לחשש שמא נשאר קמח ג"כ יש מקום להחמיר שלא לבשל מצה אפילו במי פירות לפמ"ש בפמ"ג (מ"ז סוס"י תס"ז אות א') די"ל דנתעורר כח המים במצה ועם מי פירות ממחר להחמיץ, ע"כ הנוהג כן תע"ב, ע"כ.

ח) בהגדה ליקוטי מנהגים וטעמים כ' שהמדקדקין בזהירות ממצה שרוי' אין טובלין (מרור של כריכה) רק נותנים מעט חרוסת יבשה על החזרת ומסירין אח"כ ממנה וכ"ה מנהג בית הרב, עכ"ל. (מובא בויג"מ עמ' דיט).

ט) בראב"ן (פסחים) דף קס"ב ע"א, כ' יש שאין רוצין להשרות המצה בלילה הראשון במרק כי ראו אבותיהן שכן עשו וסבורין דמשום שלא תחמיץ עושין, ולא היא לא הנהיגו כן אלא משום שיהא טעם מצה בפיהן כל לילה הראשון, ומיהו אינו טוב לעשות פרפיל שלא יעשו גם מקמח וטוב הוא לאסור זה מפני זה, עכ"ל. וכי' ע"ז בהג' אבן שלמה (להגה"צ מהרש"ז משאמלוי ז"ל) אות לו, וז"ל עי' באה"ט ושע"ת או"ח ת"ס מה שכתבו בענין מצה כתושה אי שרי לעשות ממנו סופגנין ומכולם נעלמו דברי דאב"ן הללו, מובא בויג"מ.

ט*) וע"ע בסמוך ענף ב, אות ז, בשם הגה"ק מבאטשאטש זצ"ל. וע"ע ענף ג, או' יא, מש"ש.

י) בספר זכרון טוב כתב שהרב הצדיק הקדוש מנעסכאיז זצוק"ל בסוף ימיו לא נהג חומרא בשרויה, כי לא היה יכול ללעוס בשום אופן מצה שאינה שרויה.

והיה דגיל ליתן מההשידיים אפילו למי שנוהד בשרויה, כי ממש כל האורחים היו נוהדים בזה.

(יא) במנהגי חתם סופר (פ"י או' כ"ה) כ' דבימי הפסח אכל אחד קידוש שנים או שלשה עגולים מתוך הדוטב (היינו קניידע"ל).

וכ"כ בשו"ת מהרש"ג (או"ח נ"ו) דהחת"ס אכל מצה שרוי' כל ימי הפסח אלא שנעשה ממצה שמורה.

(יב) ובמעשה רב (להגר"א) כ' דהגר"א החמיד במצה שמורה והקיל במצה שרוי' (עי' בסמוך, ט"ו).

(יג) ודבר פלא דאיתי בגליוני הש"ס (פסחים מ: ד"ה בחסיסי) שכ' זו"ל ומכאן סמך לחומרת הנוהדים ממצה שרוי', שהרי הקפיד רבא על מה שהתירו רב פפי ברוכתא דשכיחי עבדי ופירש"י מפאת שמזולין באיסורין, ובעונותינו בדורות הללו לא ידענו אם טובים אנחנו מעברים הגדועים שלהם כו' ומוכח דללישנא קמא אף דמתירין זה לעלמא מעיקר הלכה, מ"מ ממדת חסידות יש להחמיד על עצמו, וע"כ האמוראים לעצמן לא היו עושין כן.

(יד) בס' אהל שלמה (מנהגי בעל תפא"ש מדראדמסק זצ"ל, כותב נכדו בזה"ל) ופ"א הראה (הצדיק הנ"ל) באדגו הספרים שלו על כל הספרים ואמר שמחברים האלו כולם אכלו מצות שרוים, ע"כ.

(טו) ושם במוקף כ' בהאי לישנא, ודאיתי בס' הנרמ"ח תולדות הפוסקים שכ' שהג' ד' חיים מוואלאזין זצ"ל שאל את הגר"א מוויילנא זצ"ל אודות מצות שרוים וקניידלעך והגאון אכל בפניו וצחק על חומרא זו.

(טז) בסוף ימיו של הגה"ק מהרצ"ה מליסקא זצ"ל לא אכל מצה מבושלת אפי' באחרון של פסח (ס' דרכי הישר והטוב).

(יז) הגאון בעל חפץ חיים זצ"ל לא אכל מצה שרוי' וכשנשאל פעם משום מה הגאון מוויילנא אכל שרוי' והוא איננו אוכל, השיב הבו לי מצותיו של הגאון ואוכל גם אני שרוי', בדם על בני הבית ציווה לאכול שרוי' שלא לפגום בשמחת יו"ט (עמוד החסד).

(יח) בתולדות ומנהגי בעל מנוחת אשר מטשענגער זצ"ל כ' בזה"ל: בפסח היו לו חומרות גדולות מה שלא נשמע אצל צדיקי הדור, — כשנפלה קצת מצה בקערה אז לא השתמשו עוד בקערה זו בכל הפסח, ע"כ.

(יט) הגה"ק בעהמ"ח מנחת אלעזר (מונקאטש) הי' אוכל מצה שרוי' באחרון של פסח בכלים מיוחדים, ולא בכלים שהשתמש כל ימות החג, (דחור"ש). (ועי' לקמן בהשמטות).

ענף ב

מצה שרוי' — באחרון של פסח

מנהג אצל הרבה חסידים ואנשי מעשה להקל במצה שרוי' ביום האחרון של פסח, ואבוא להעיד מקורן בעזה"י.

א* פתח דברינו יאירו דברי הגרש"ז (עי' לשונו בענף א, או' ו) שכי' וז"ל: אך מ"מ ביו"ט האחרון המקיל משום שמחת יו"ט לא הפסיד, עכ"ל.
 א) כל דבר שאדם עושה מצד החומרא יותר משורת הדין מהראוי שלא להחזיק בחומרא זו ביום אחרון של פסח, דכיון שנוהג החומרא הזו גם ביום אחרון א"כ מוזיק הדבר לחמץ גמור ולא ניחא להו למרייהו דלימרו הכי, (דפ"ק, למהרצ"א ל"ת י"ב חלק הדיבור או' ד').

ב) החת"ס לא נהג להשתמש בצוקר ראפיניר"ט כל ז' ימי פסח, חוץ מיום אחרון של פסח, (ליקוטי חבר בן חיים ח"ה קו' התשובות דף ק"ו, וכ' שכ"ה נוהג אחריו, וכן נהג תלמידו הקול ארי', ועי' זכרון יהודה מנהגי מהר"ם א"ש וע"ע שו"ת חת"ס או"ח קל"ה ח"ו כב. ועי' גם בשו"ת זכרון יהודה חאו"ח מהדו"ק סי' קכ"ט בע"ז).

ב* וע"ע במח"ב תמ"ז י'.

ג) בס' זכרון יהודה (מנהגי מהר"ם א"ש וצ"ל) כ' באחרון של פסח לא הקיל בדברים אשר נהג בהם (כל החג) רק אשר אכל מצה מבושלת ולא אכל רק המצה אשר אכל בכל ימות הפסח ואמר כי יש להזהר מאד בעתים הללו שלא לזלזל ביו"ט שני מפני החדשים אשר מזלזלים ביו"ט שני ולכן יש להזהר שלא ליתן להם יד ומקום לדרות.

ד) ובספר זרע קודש (לפסח) כתב וז"ל, יו"ט האחרון של פסח מורה על התחברות ישראל, שאין מחמירים כ"כ ואין אחד מחמיר יותר מחבירו ויכול כ"א לאכול עם חבירו, אז מורה מה פעלנו עם אכילת מצה, שבאנו להתחברות. והיה ראוי לקרות אז המצה מצת מצוה שהוא לשון התחברות, אך הוא על דרך נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן.

ה) ובשם הרב הצדיק הקדוש מוהר"ר צבי הכהן מרימנאב וצוק"ל, דיום אחרון של פסח ויום שמיני עצרת המה בחינת ממוצע בין ימי חג הפסח וימי חג הסוכות לימי החול, ולכן מקילין באחרון של פסח בדברים הרבה, כמו אכילת קניידליך, ועוד, ויושבין בסוכה בשמיני בלא ברכה. והטעם, למען לא נרד פתאום מהקדושה.

ה* וכן נהג בעל מנחת אלעזר ממונקאטש לאכול מצה שרויה באחרון של פסח כמבואר בדחו"ש בהשמטות.

ו) טעם דנהגו עדת ישראל מנהג של תורה ביו"ט אחרון של פסח להקל מעליהם החומרות בעניני עסק שימור. והנה הוא לכאורה כמיקל על עצמו ביו"ט שני שהוא מדבריהם, וחלילה זאת בישראל. אך האמת י"ל שנשתרבה המנהג להראות גודל כח דברי חז"ל אשר עשו משמרת לדברי תוה"ק, שביום הזה הנוסף מדבריהם ועשו משמרת לתוה"ק, הנה הוא משומר מכוחם מכל מיני חשש איסור חמץ, ואין לשום אדם לחוש בשום חשש חלילה, כי הוא משומר מכח משמרותם (צמח דוד מהרב הצדיק הקדוש מוהר"ר דוד מדינוב וצוק"ל).

ז) ובספר אשל אברהם מהר"ת סי' תס"ג מלמד זכות על הנוהגים לבשל קמח ממצה טחונה במים וכן חתיכות מצות גם העבות, וסיים דגם המחמירים על

מצה שרויה

עצמם ואינם אוכלים שום מצה מפוררת או מבושלת או מטוגנת כלל, אוכלים מצה שרויה במרק באחרון של פסח, וכן אוכלים מה שקורין קניירליך, כי מדרבנן יו"ט שני לכ"ע אין מרת חסידות להחמיר בחששות רחוקות (וע"ע שו"ת התעוררות תשובה).

ח) בליקוטי מהרי"ח כ' בזה"ל וכן המנהג אצל כמה צדיקים חסידים, ופרושים שאוכלים באחרון של פסח מצה מחטים שאינם שמורים משעת קצירה וכן אוכלים מצה מבושלת אף שנוהרים בזה כל ימי הפסח וכדומה, אך בכ"ז ח"ו שלא להקל באיזה חשש חמץ כי חמץ במשהו אפילו באחרון של פסח רק מקלינן בנמצא תערוכת משהו באחרון של פסח לשהותה עור אחר הפסח, כמבואר כ"ז בש"ע חס"ו ובנ"כ שם.

ט) ובס' דרכי חיים (מנהגי צאנו) כ' באחרון של פסח הי' מעשן סיגריות (לעומת שבשאר ימי פסח לא הי' מעשן אלא במקטרתו, כמש"ש), וגם אכל מצות פשוטים.

ענף ג

עוד בנידון אחרון של פסח

י) בספר ארחות חיים סי' תס"ז כתב בשם שרי חמד, דתערוכת משהו בפסח אין להשהותו משום חשש תקלה. והביא שם דהגאון מהרי"ץ שור כשהיתה באה לפניו שאלה מחטה שנמצאת בתדנגולת או תבשיל ביום ז' של פסח, לא היה משיב לשואלו, רק היה רוחהו ער הלילה, ובחשיכת ליל שמיני היה אומר לו שמותר להשהותו ער אחר הפסח ואז ישרוף החטה ויאכל התבשיל, כי חשש לתקלה על יותר מיום אחד.

ועיין בהגהות יד שאול ליו"ד סימן רמ"ב סי"ד וז"ל, עיין בשל"ה דלאחר שההוראה ברורה אצלו אין להחמיץ את הדין, והוא בכלל עינוי דין אף בהוראות איסור והיתר. ונראה באם אידע בו' של פסח וכל שכן בח' איזו שאלה בענין בייעור חמץ והוא משהו ער הערב ולא יהיה צריך לבער, אין זה בכלל עינוי דין, עיין שם.

ועיין מ"א שם ס"ק י"ד, דהיינו דוקא בתערוכת משהו או נותן טעם לפגם, לכן מקלינן להשהותו, אבל ברבר שהוא חמץ גמור דאסור מראורייתא, אף ביו"ט אחרון אסור, על כל פנים מדרבנן אסור להשהותו, ע"ש (ועיין חק יעקב שם סק"ל).

יא) מדי דברי בזה לא אמנע מלהעיר מענין לענין באותו ענין בדין הנוהגין לאכול עיגולי מצה (קניירלע"ך) אחרון של פסח, ואם חל בשבת האידך לידינו בדין בישולו בו' של פסח שנוהגין עדיין להחמיר בו, הנה שאלה כעיי"ז מציינו בשו"ת חת"ס סוס"י ע"ט לענין פירות יבשים והביא מחמיו הגרע"א ז"ל שהתיר מטעם הואיל וחזי לחולה שאי"ב סכנה והחת"ס השיב עליו דנהי דחשאב"ס שכיח, מיהו לא שכיח שאותו חולה יוצרך לפירות אלו, עכרבה"ק.

מצה שרויה

ט

ועי' שד"ח (חומ"צ סי' ו' או' ו') שתמה תמה קרא עליהם דמי הכניסם לדחוקא הדין הלא בקל נוכל לומר הואיל ואי מקלעי אורחי הרגילים לאוכלו גם בו של פסח (שהרי הרבה אוכלים) ומצינו בפוסקים כיוצא בזה לענין אכילת אורז ביו"ט אחרון, עי' מח"ב תס"ז ו', ערוה"ש תנ"ג ד', ברכת המים טל, דברי מנחם תס"ז טו (והוסיף שכן מתבאר מתשו' הרדב"ז ח"ב תרס"ט), שו"ת יבא הלוי סי' ג', וכ' בשד"ח דאולי יש ליישב דמה"ט טרחו אחר היתירים אחרים דבמקומם כולם החמירו בפירות יבשים, וזה לא שכיח דמיקלעי אורחי מעלמא דנהגו היתר.

אח"ז הביא מס' שם ארי' (אה"ע צ"ה) שכ' על החת"ס הנ"ל די"ל בפשטות דחזי לקטנים, דדבר שאינו אלא חומרא לכו"ע ספינן להו, ע"ש. וא"כ ה"ה דשייכי כל הני היתירא, בבישול קניידלע"ך, ופוק חזי שכן עמא דבר להקל.

השמטה

- (א) הג"ר חיים סופר זצ"ל בעה"מ שו"ת מחנה חיים החמיר בתוך ביתו שלא לאכול מצה מבושלת.
- (ב) ועוד נהוג אם נפל דבר מאכל הן לח הן יבש על הרצפה בשמונת ימי הפסח לא ניתן לאכול אפי' לקטנים.
- (ג) וגם כל ימי חג הפסח לרבות אחרון של פסח לא הי' מעלה עשן.
- (ד) החיטים שמורים למצות הי' נברר ונדבק אחת לאחת ומונת בחדר מיוחד לכך.
- (ה) לצורך ביתו טחן את החיטים ברחיים של יד.
- (ו) כל המצות נאפו ערב פסח אחר חצות בביתו הפרטי, בתנור שהכינו לו.

